

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สนใจและผู้ศึกษาวิจัยภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางภาษาของภาษาญี่ปุ่นที่เรียกว่า “ภาษาคลุมเครือ” (bokashi kotoba) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แยกประเภทของ “ภาษาคลุมเครือ” เพื่อชี้ให้เห็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดการใช้ “ภาษาคลุมเครือ” ในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งสรุปแนวคิดเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภาษานี้

นอกจากนี้ ยังได้รวมการวิจัยกรณีศึกษาเกี่ยวกับ “ภาษาคลุมเครือ” ในกรณีคำว่า “teyuuka” เพื่อเป็นตัวอย่างแสดงการเปลี่ยนแปลงทางภาษาให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น

要旨

本研究は、タイに於ける日本語研究者及び初心者の方に現在発生した日本語の言語変化である「ぼかし言葉」について提出することを目的とする。本稿では、「ぼかし言葉」の発生の動機を明らかに把握する為に、カテゴリーに分類する。更に、この言語変化に関わる社会的な背景を説明しておく。

尚、「ぼかし言葉」への変化について明朗に理解する為に、「てゆうか」という談話符号をケース・スタディーとして研究してここにまとめる。

งานวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ภาษาคลุมเครือ (**ぼかし言葉**)

1. บทนำ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกิดขึ้นในภาษาญี่ปุ่นปัจจุบัน ใช้อ้างอิงความรู้เดิมเป็นพื้นฐานว่า “ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและแปรรูปไปเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่ละยุคและแต่ละท้องถิ่น” ในกรณีภาษาญี่ปุ่นนั้น เราสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษาได้อย่างชัดเจน เช่น การเริ่มใช้คำสุภาพตั้งแต่สมัยมุโรมะชิ และใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การพูดละเสียง [ra] ในการผันรูปสามารถ (可能形) จาก「～られる」เป็น「～れる」ที่เรียกว่า「ラ抜き言葉」(RA-nuki-kotoba) ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา เป็นต้น

กรณี「ぼかし言葉」(Bokashi-kotoba) หรือ「ぼかし表現」(Bokasu Hyougen) ซึ่งทางผู้วิจัยจะขอเรียกเป็นภาษาไทยว่า “ภาษาคลุมเครือ” เป็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่ทางกรมวัฒนธรรมแห่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศออกมาให้ทราบและระบุไว้ในผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาประจำชาติ (国語に関する世論調査) ณ วันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ.1998 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยเห็นว่ากรณียุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางภาษารุ่นนี้ไว้ในรูปแบบภาษาไทยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักเรียนและนักวิจัยคนไทยที่สนใจใคร่รู้การเปลี่ยนแปลงทางภาษาในภาษาญี่ปุ่น จึงได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ “ภาษาคลุมเครือ” และเขียนสรุปรายละเอียด โดยผู้วิจัยทำการจัดแบ่งประเภท และวิเคราะห์ภูมิหลังทางสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์ทางภาษานี้ด้วยตนเองโดยอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งต่างๆ นอกจากนี้ยังได้ทำการวิจัยจากข้อมูลดิบเพิ่มเติมเพื่อเป็นตัวอย่างจริง โดยแสดงไว้เป็นกรณีศึกษาคำว่า「てゆりか」ซึ่งเป็นคำที่ถือว่าเป็น “ภาษาคลุมเครือ” แบบหนึ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

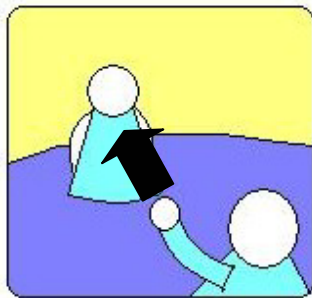
สำหรับประโยชน์ตัวอย่างประกอบนั้นทางผู้วิจัยได้ยกมาจากแหล่งต่างๆ แยกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวอย่างที่อ้างไว้ในเอกสารประกอบและตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาจากฐานข้อมูลดิบ ในประโยชน์ตัวอย่างจะเขียนแหล่งที่มาไว้ด้านหลังประโยชน์ตัวอย่าง เช่น (村田) คือ มาจากบทความ「ぼかし表現の新方向」ของ 村田美穂子 หรือ (女性: * * *) หมายถึง มาจากฐานข้อมูลดิบ 『女性のことば・職場編』และเป็นประโยชน์ลำดับที่ * * * ของฐานข้อมูลดิบ (รายละเอียดโปรดอ่าน “แหล่งข้อมูลศึกษาวิจัย” ท้ายรายงาน)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้แทรกความหมายของประโยชน์ตัวอย่างที่ยกมาอ้างอิงด้วย เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจรูปแบบประโยชน์ที่ใช้ “ภาษาคลุมเครือ” นี้เพิ่มขึ้นด้วย โดยผู้วิจัยได้แปลความหมายที่ใกล้เคียงด้วยตนเอง สำหรับภาษาไทยที่ใช้ในคำแปลนั้น ไม่ยึดตามรูปเขียน แต่จะเลียนเสียงภาษาพูดให้ใกล้เคียงเพื่อแสดงอารมณ์ผ่านความหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความหมายของปริศนาตัวอย่างภาษาญี่ปุ่นที่ยกมา

อนึ่ง งานวิจัยนี้ปรับปรุงจากรายงานวิชา ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่น ในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น (สายภาษา) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา พ.ศ.2544 (ค.ศ.2001)

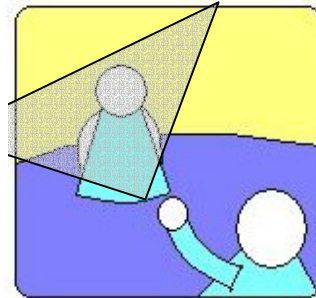
2. 「ぼかし言葉」คืออะไร

โดยปกติแล้ว หากเปรียบเทียบลักษณะรูปภาษาระหว่างภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอื่นๆ จะพบว่าภาษาญี่ปุ่นมีความคลุมเครืออยู่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว โดยเฉพาะในรูปประโยคที่ต้องการความสุภาพ ตัวรูปภาษาก็จะเปลี่ยนจากการพูดตรงๆ เป็นการพูดอ้อมๆ สร้างความคลุมเครือขึ้น เพื่อไม่ให้พาดพิงถึงผู้ฟังหรือผู้ที่กล่าวถึงในบริบทโดยตรง ตัวอย่างที่เราจะพบเห็นได้บ่อยๆ เช่น การใช้どちら แทนการถามว่า だれ การใช้ こちら แทนการแทนบุคคลว่า このひと ซึ่งเป็นวิธีหลีกเลี่ยงการบ่งชี้อย่างชัดเจนเพื่อลดความรุนแรงหรือเรียกว่าเป็นการรักษาหน้าของฝ่ายตรงข้ามตามทฤษฎีเรื่องความสุภาพของ Brown and Levinson¹

「だれですか。」

ตัวอย่างมโนทัศน์ที่เปลี่ยนไปจากการใช้คำสุภาพในภาษาญี่ปุ่นเพื่อสร้างความคลุมเครือ

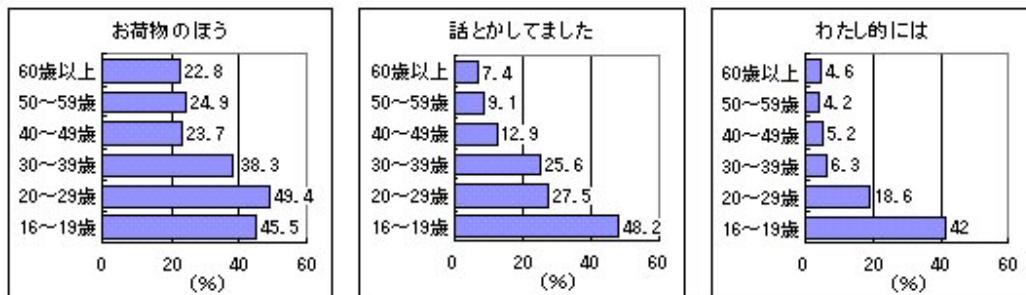
「どちらさまですか。」

นอกจากกรอบในเรื่องความสุภาพที่มีความคลุมเครือแล้ว ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง 「ウチ・ソト」ด้วย ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการแบ่งวิธีการเลือกปฏิบัติของคนที่อยู่ภายในและภายนอกกรอบที่ชาวญี่ปุ่นตั้งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องของความรู้สึก ชาวญี่ปุ่นถือว่าเราไม่สามารถตัดสินสิ่งที่อยู่ภายในใจของคนอื่นว่ามีอารมณ์เช่นนั้นเช่นนี้ได้ เราจึงพูดได้เพียงว่าผู้ที่เราเอ่ยถึงมีท่าทีเช่นไร ซึ่งกรอบดังกล่าวทำให้มีรูปภาษาประเภท 「～ようだ」、「～たがる」 เป็นต้น หรือการเลือกใช้คำ เช่น หากเราดีใจจะใช้คำว่า われしい แต่หากจะพูดถึงผู้อื่นก็จะต้องใช้คำว่า よろこぶ หรือ われしそうだ ไม่สามารถใช้คำว่า われしい เหมือนผู้พูดได้เพราะคำดังกล่าวเป็นคำแสดงความรู้สึกซึ่งเราไม่สามารถทราบได้ว่าความรู้สึกของผู้อื่นนั้นเป็นเช่นไรแม้ว่าจะอนุมานได้จากสิ่งที่เห็นก็ตาม ในกรณี “ภาษาคลุมเครือ” นั้นก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับแนวคิดทั้งเรื่องความสุภาพในภาษาญี่ปุ่นและ 「ウチ・ソト」นี้ ซึ่งจะกล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

คำว่า 「ぼかし言葉」(Bokashi-kotoba) หรือ 「ぼかし表現」(Bokasu Hyougen) ถูกนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการและสร้างความตื่นตัวกับชาวญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในเอกสารประกาศผลการสำรวจมติเกี่ยวกับภาษาประจำชาติประจำปี ปีค.ศ.1999 ของกรมวัฒนธรรม (文化庁) โดยแสดงสถิติตัวอย่างประโยคที่เรียกว่าเป็น “วิธีการพูดที่คลุมเครือ” ที่พูดกันในหมู่วัยรุ่นปัจจุบันในหัวข้อ “เกี่ยวกับการใช้ภาษา” ดังนี้

วิธีพูด		ใช่	ไม่ใช่
(1)	แทนที่จะพูดว่า「お荷物, お預かりします」กลับพูดว่า「お荷物のほう, お預かりします」 (ความหมาย : “ฝากของด้วยค่ะ/ ครับ”)	30. 3	68. 0
(2)	แทนที่จะพูดว่า「鈴木さんと話をしました」กลับพูดว่า「鈴木さんと話とかしました」 (ความหมาย : “ได้คุยกับคุณซุกุสึแล้ว”)	16. 2	82. 4
(3)	แทนที่จะพูดว่า「わたしはそう思います」กลับพูดว่า「わたしのにはそう思います」 (ความหมาย : “ฉันคิดเช่นนั้น”)	8. 5	90. 1

จาก (1)~(3) จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของผู้ “ใช่” นั้นดูจะไม่มาก แต่หากเมื่อลองแยกตามอายุแล้วจะเห็นได้ว่าการใช้ในกลุ่มวัยรุ่นนั้นเพิ่มสูงขึ้นดังที่ได้แสดงไว้ในกราฟข้างล่างนี้

(แปลจาก 文化庁: 2000)

จากรายงานของกรมวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่า “ภาษาคลุมเครือ” ที่กรมวัฒนธรรมกล่าวถึงจะเกิดขึ้นมากในหมู่วัยรุ่น จากรายงานของกรมวัฒนธรรมแสดงให้เห็นโดยนัยว่า นักวิชาการหรือชาวญี่ปุ่นต่างๆ ไปกำลังตื่นตัวต่อภาษารูปแบบใหม่นี้

นอกจากงานดังกล่าวแล้ว ยังมีรายงานอื่นๆ ตามมาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ “Bokashi-kotoba” เช่น ในรายงาน “ภาษาวัยรุ่น” (若者用語) ซึ่งเป็นหนึ่งในคอลัมน์ในหนังสือ「現代用語の基礎知識」ประจำปีค.ศ.2001 เขียนโดยโฮะริอูชิ โคะกูเมะอิ (堀内克明) ได้ยกตัวอย่างคำที่เรียกว่า “ภาษาคลุมเครือ” เพิ่มเติม และได้เขียนเกริ่นในบทนำคอลัมน์ซึ่งแสดงทัศนะของโฮะริอูชิที่มีต่อ “ภาษาคลุมเครือ” อย่างชัดเจน เนื้อความมีดังนี้

あいまい言葉は敬語のくずれから

- 二〇〇〇(平成一二)年五月二三日に文化庁が発表した「国語に関する世論調査」によれば、被調査者の八五・八%が「国語は乱れている」と感じていた。どのような点をそう思うかと複数回答で尋ねたところ、「言葉遣い」(六六・三%)、「若者言葉」(六二・五%)、「敬語の使い方」(五四・〇%)が上位の指摘であった

“ภาษาคลุมเครือมาจากการล่มสลายของคำสุภาพ

จาก “การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาประจำชาติ” ที่ทางกรมวัฒนธรรมได้ประกาศเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ปีค.ศ.

2000 (ปีเฮอิเซอิที่ 12) 25.8% ของผู้รับการสำรวจรู้สึกว่ “ภาษาประจำชาติกำลังวิกฤต” เมื่อถามถึงจุดที่คิดว่า

เป็นปัญหาที่ได้รับคำตอบมากมาย โดยมีปัญหาเด่นคือ “การใช้ภาษา” (66.3%) “ภาษาวัยรุ่น” (62.5%) “การใช้คำสุภาพ” (54.0%)”

(堀内克明: 2001)

ตัวอย่างสำนวน “ภาษาคลุ่มเครือ” ที่โษะริอุชิยกไว้ในงานของเขา ได้แก่

「…とか(あ)」 例: 専門学校とか行って不動産とかの資格とか取るとかあ。

ไปโรงเรียนอาชีวะเออแล้วก็ไปเอาใบประกอบวิชาชีพพวก

อสังหาริมทรัพย์เออ

「…みたいなあ」 例: ちょっと難しいかなみたいなあ。

ดูค่อนข้างยากอยู่นะ

「…って感じ」 例: とても良かったかなみたいな感じ。

รู้สึกอย่างกับดีมากนะ

「…する人」 例: 私って家事できない人だから。

ก็ฉันเป็นพวกทำงานบ้านไม่เป็นนี่

「…てゆうか／つうかあ／てえゆうかあ」 (ไม่มีตัวอย่าง)

「じゃないですか」 例: 私ってコーヒー好きじゃないですか。

ฉันไม่ชอบกาแฟนี่นา

「したんだー」 例: 昨日カレーつくったんだー。すごくおいしかったんだ

ー。んで、たべすぎたんだー。

เมื่อวานทำแกงกะหรี่ล่ะ อร่อยมากเลยละ เลยกินกินจนหมดเลย

「したいっちゃしたい」 例: 食べたいっちゃ食べたい。

จะว่าอยากก็อยากกิน

นอกจากนี้ยังมี「だびょん」、「だっちゅー」、「かも(ね)」、「じゃね?」、「だもんで」、「なんかさあ」、「それって」、「じゃん」

(堀内克明: 2001)

3. ประเภทของ「ほかし言葉」

จากรายงานทั้งสองแหล่ง พอที่จะนำมาจัดประเภทของรูปคำที่แสดงความเป็น “ภาษาคลุ่มเครือ” โดยแบ่งตามจุดประสงค์การใช้ของ ほかし言葉 ได้ดังต่อไปนี้

1. ประเภทใช้เพื่อสร้างความสุขภาพ ลักษณะนี้จะคล้ายกับการใช้คำสุภาพที่ใช้ปกติในภาษาญี่ปุ่น แต่จุดที่แตกต่างคือ รูปที่เรียกว่าเป็น “ภาษาคลุ่มเครือ” จะใช้คำสุภาพไม่ถูกต้อง เช่น คำสุภาพปกติจะใช้เพื่อให้เกียรติแก่ผู้ฟัง แต่ในกรณี “ภาษาคลุ่มเครือ” กรอบการใช้ภาษาสุภาพจะรวมไปถึงของใช้หรือสิ่งของของผู้ฟังด้วย เช่น ตัวอย่างการใช้「～のほう」ใน「お荷物のほう、お預かりします」ที่ทางกรมวัฒนธรรมเสนอไว้ นอกจากนี้ยัง

พบว่า ยังใช้กับสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในบทสนทนา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกว่ คำพูดที่พูดกับผู้ฟังทั้งหมด ผู้พูดได้ แสดงความสุภาพอย่างถึงที่สุด

2. ประเภทใช้เพื่อลดการปะทะ² ลักษณะการใช้แบบนี้จะเยอะมาก คือ เป็นการสร้างความคลุมเครือให้กับสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมา แสดงความไม่แน่ใจในข้อมูลเพื่อลดการปะทะกับความคิดของผู้ฟัง ลักษณะการใช้แบบนี้ เช่น การใช้「とか」、「みたいな」、「ってかんじ」、「見たいな感じ」 เป็นต้น เจื่อนไขที่ทำให้เกิดความต้องการลดการปะทะนั้นมีอยู่ 3 กรณี คือ ผู้พูดเองไม่มีความมั่นใจกับข้อมูลนั้น กรณีผู้พูดต้องการเสนอข้อมูลในฐานะหน่วยหนึ่งของมวลรวม และกรณีที่ผู้พูดต้องการเปิดทางเลือกให้ผู้ฟังเพื่อลดความกดดัน

ตัวอย่างการใช้กรณีผู้พูดไม่มีความมั่นใจในข้อมูล

- 【1】 大人だから、けっこう悪いなとか思ってくれてるとは思っただけど。
(女性 : 375)

เขาเป็นผู้ใหญ่ คิดว่าคงจะคิดถี่ถ้วนว่ามันไม่ดี (หรืออื่นๆ)

- 【2】 台風さえ来なけりやいいのになってかんじ (女性 : 10346)
ฉัน(รู้สึก)ว่ายิ่งถ้าได้ฝนไม่มาได้คงยิ่งดีนะ

ตัวอย่างการใช้กรณีผู้พูดต้องการเสนอข้อมูลในฐานะหน่วยหนึ่งของมวลรวม (ลดบทบาทผู้พูด)

- 【3】 わたし的にはそう思います。 (文化庁)

คนแบบฉันคิดกันอย่างนั้น

- 【4】 私って家事できない人だから。 (堀内)

ก็ฉันเป็นพวกทำงานบ้านไม่เป็นนี่

ตัวอย่างการใช้กรณีผู้พูดต้องการเปิดทางเลือกให้ผู้ฟัง

- 【5】 明日とか、ひま? (村田)

ประมาณพรุ่งนี้ว่างไหม

3. ประเภทใช้เพื่อต้องการสร้างเอกลักษณ์ให้ตน รูปแบบเช่นนี้มักจะเกิดจากสื่อโทรทัศน์ โดยกลุ่มดารามักจะหารูปแบบไววยากรณ์ที่สร้างเอกลักษณ์ให้กับตน เช่น การพูดโดยให้ทุกประโยคลงท้ายด้วย「～んだ」หรือ「だっぴょん」
4. ประเภทใช้เพื่อทำหน้าที่ทางการปฏิสัมพันธ์ รูปประโยคเช่นนี้ถูกมองเป็น “ภาษาคลุมเครือ” ด้วยเพราะเป็นประโยคที่ไม่มีความหมาย แต่หากวิเคราะห์ลงไปจะพบว่าคำเหล่านี้จะทำหน้าที่ทางด้านปฏิสัมพันธ์ เช่น ใช้ในการเกริ่นนำสิ่งที่จะพูด ใช้เรียกหรือความสนใจจากผู้ฟัง เช่น 「なんかさあ」、「とていうか」

4. 「ほかし言葉」กับสังคม

หากมองดูปรากฏการณ์ทางภาษานี้ในด้านภาษาศาสตร์แล้ว จะขัดกับหลักภาษาศาสตร์ซึ่งเชื่อว่า ภาษาของมนุษย์มีความประหยัด เพราะการใช้「ほかし言葉」ที่ปรากฏดูเหมือนจะเป็นการใช้ภาษาแบบอ้อมค้อม ไม่ตรงไปตรงมาทำให้ภาษารุ่มร่ามทั้งที่ไม่ได้สื่อความหมายใดๆ อย่างไรก็ตาม มุระตะกล่าวในบทความเรื่อง『ほかし表現の新方向』ซึ่งได้ตีพิมพ์ก่อนการค้นคว้าเรื่อง「ほかし言葉」ไว้ว่า 「ほかし言葉」จะไม่เข้าไปทำให้ข้อมูลผิดเพี้ยนไปแต่จะมีบทบาทในส่วนความรู้สึกหรือ

ปฏิกิริยาที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง⁴ เช่น บทบาทในฐานะการเกริ่นนำสิ่งที่ต้องการจะสื่อต่อผู้ฟังของ「ほか言葉」ประเภทใช้เพื่อทำหน้าทีทางการปฏิสัมพันธ์ เช่น 「なんかさあ」(ความหมาย: “เออเนี่ย” “นี่เนาะ”) หรือบทบาทในฐานะรูปภาษาที่มีไว้เพื่อประดับให้ภาษานั้นแปลกกว่าภาษาทั่วไปเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตนซึ่งมักจะเกิดกับกลุ่มคารา และเกิดพฤติกรรมเลียนแบบจนกลายเป็นเป็นรูปแบบภาษาแบบหนึ่งในสังคม หรือบทบาทในการแสดงความรู้สึกเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับผู้ฟัง

ส่วนใน「ほか言葉」อีกประเภทที่ใช้เพื่อลดการปะทะนั้น มุระตะถือว่าการใช้「ほか言葉」นั้นก็เพื่อประหยัดพลังงาน(省工ネ)อย่างหนึ่ง เพราะการรักษาสถานภาพซึ่งกันและกันไม่ให้ปะทะกัน จะทำให้ไม่ต้องมีปากเสียง หรือปะทะกันอันก่อให้เกิดการเสียพลังงาน นอกจากนี้มุระตะยังชี้ประเด็นว่า สมัยก่อนมีวิธีประหยัดพลังงาน สร้างความคลุมเครือโดยการไม่พูด แต่ในสมัยปัจจุบันจำเป็นต้องพูด จึงมีรูปภาษาคลุมเครือเพื่อใช้ในการประหยัดพลังงาน

รายงานของหนังสือพิมพ์อะซะฮะชิเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ.2000 ได้ระบุถึงภาพสังคมที่สะท้อนผ่าน「ほか言葉」(ภาษาคลุมเครือ)ว่าปรากฏการณ์นี้เกิดจากเทคโนโลยีต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ หรืออินเทอร์เน็ต หากมองภาพลักษณ์ภายนอก เราจะเข้าใจว่าเทคโนโลยีเหล่านี้เข้ามาช่วยให้ผู้คนติดต่อกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การติดต่อกันมากขึ้นดังกล่าวมักจะเป็นการติดต่อกันอย่างฉาบฉวย คือ ไม่ได้ต้องการสร้างความสัมพันธ์เพิ่ม และยังทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลลดลงเพราะขาดการปฏิสัมพันธ์โดยตรง เช่น การเห็นหน้ากัน นอกจากนี้ คนแต่ละคนก็มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น มีโลกส่วนตัว จึงเพิ่มความระมัดระวังในเรื่องการก้าวท้าวโลกส่วนตัว รูปภาษาที่แสดงออกมาก็เป็นรูปภาษาที่คลุมเครือ เพราะผู้พูดไม่ต้องการก้าวท้าวโลกส่วนตัวของผู้ฟัง การแสดงทัศนคติต่างๆ ก็คลุมเครือ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้พูดต้องการแสดงข้อมูลที่มีความเสี่ยงต่อการปะทะ ก็จะใช้รูปภาษาที่ช่วยทำให้อ้อมค้อมมากขึ้น ทำให้ไม่รู้ลึกปะทะโดยตรง เช่น การใช้คำว่า「私的に」แทน「私に」ในประโยคแสดงความคิดเห็น เหมือนออกตัวว่า “ด้วยความเป็นฉัน ฉันจึงคิดว่า...” (แต่เธอไม่ได้เป็นแบบฉัน อาจจะไม่ได้คิดเช่นนี้ก็ได้) แทนที่จะพูดตรงๆว่า “ฉันคิดว่า...” ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา หรือการใช้รูปประโยคในตัวอย่างที่【4】私って家事できない人だから。แทนที่จะบอกว่า “ฉันทำงานบ้านไม่เป็น” ก็พูดว่า “ฉันเป็นพวกคนทำงานบ้านไม่เป็น” เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจว่าลักษณะ “ทำงานบ้านไม่เป็น” นั้นไม่ได้มีแค่ “ฉัน” คนเดียว คนบางคนที่ทำไม่ได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าจะถือเป็นสิ่งผิดปกติหรือไม่ดี นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างการใช้「とか」、「かも」เมื่อผู้พูดไม่แน่ใจในข้อมูลที่ตนจะส่งให้ผู้ฟัง ซึ่งจะให้ความหมายว่า “ประมาณนี้, ทำนองนี้ แต่อาจจะไม่ใช่ก็ได้” การพูดในลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ นักวิจัยภาษาบางท่านมองว่าเป็นการกลบเกลื่อนความผิดพลาดของตนเอง หรือ แสดงความไม่รับผิดชอบต่อข้อมูลที่พูดออกมา

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์อะซะฮะชิตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับเรื่องสังคมญี่ปุ่นที่สะท้อนผ่านภาษาคลุมเครือ(ほか言葉) โดยให้ข้อคิดเห็นว่า ยุคสมัยปัจจุบันมีข้อมูลมากมายซึ่งกว่าจะทำการคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่ใช้ได้ก็เกินไปได้ยากจึงเกิดความลังเลได้ง่าย และเป็นที่มาของการใช้ภาษาที่คลุมเครือ แต่การใช้ภาษาคลุมเครือนี้ต่อไปจะทำให้เยาวชนญี่ปุ่นเริ่มตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ได้และจะเริ่มไม่รับผิดชอบต่อข้อมูลสารที่จะส่งไปให้ผู้อื่น

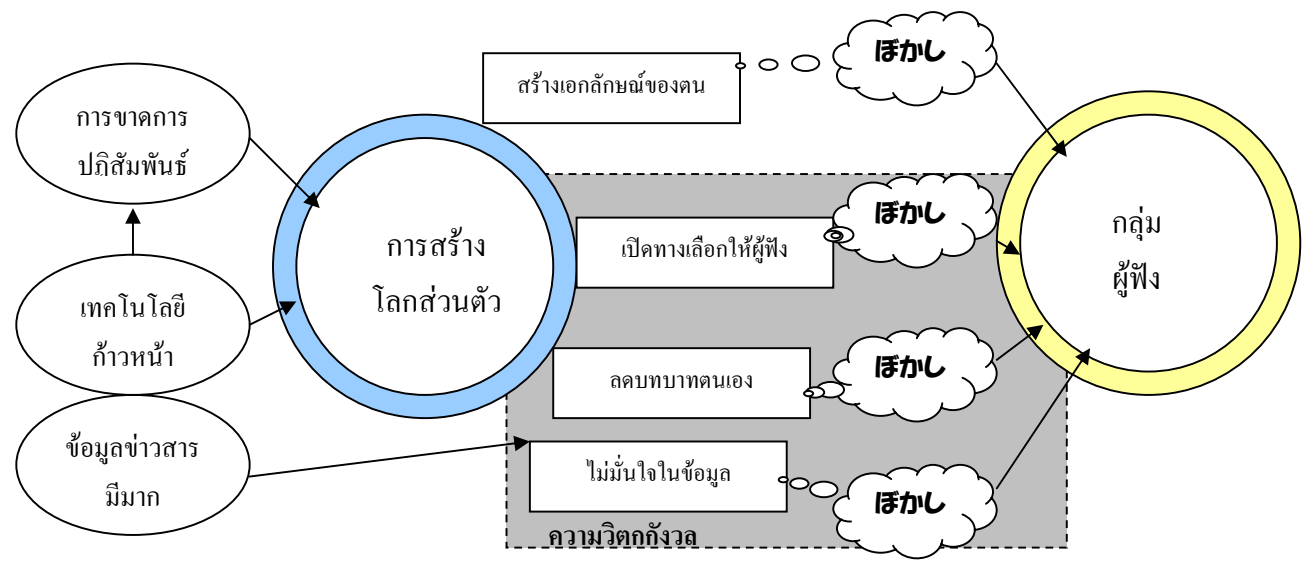
ในกรณีที่ผู้พูดจะกล่าวถึงเรื่องของผู้ฟังก็มักจะใช้ภาษาคลุมเครือเพื่อเปิดทางเลือกให้ผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังไม่รู้ลึกเหนือหรือถูกบังคับจากข้อมูลที่ได้รับนั้น เช่น ในตัวอย่างที่【5】明日とか、ひま? แม้ว่าผู้พูดจะแสดงตนว่าอยากให้ช่วยอะไรในวันพรุ่งนี้ แต่ก็ใช้「とか」เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึก ว่า วันอื่นๆ ก็ได้ และรับสารไปพร้อมกันว่า “แต่ถ้าจะให้ดีก็อยากให้ในวันพรุ่งนี้”

สิ่งที่ชาวญี่ปุ่นวิตกในเรื่องของภาษาคลุ่มเครือ คือ การใช้ภาษาซึ่งมีรูปลักษณะคล้ายกับการสร้างรูปภาพในภาษาของญี่ปุ่นแต่มีการใช้ที่รุ่มร่าม ทำให้ความหมายไม่ชัดเจน ยกที่จะเข้าใจว่าต้องการอะไร หรือไม่เข้าใจว่าพูดออกมาเพื่ออะไรนี้มีแนวโน้มที่ใช้กันมากในหมู่เยาวชนผู้ที่จะกลายเป็นผู้ดูแลภาษาญี่ปุ่นต่อไป นักวิจัยภาษาบางท่านกล่าวว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลเสียต่อภาษาแสดงความสามารถของญี่ปุ่นเพราะมีรูปความคลุ่มเครือเหมือนกัน แต่มีกรอบการใช้ที่กว้างเกินทำให้เป็นปัญหาเรื่องการสื่อสารตามมา แนวโน้มที่น่าวิตกนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาญี่ปุ่นในฐานะเครื่องมือในการสื่อสารกำลังค่อยๆ ประสิทธิภาพลง เพราะการใช้ภาษากำกวมเกินกรอบภาษาสุภาพหรือรูปภาษาแบบอื่นที่ชนภาษาญี่ปุ่นเดิมสร้างไว้จะทำให้การสื่อสารให้เข้าใจอย่างชัดเจนเกิดขึ้นน้อยลง

อย่างไรก็ดี ในชาวญี่ปุ่นสมัยใหม่บางคนก็มองว่า ปรากฏการณ์ภาษาคลุ่มเครือนี้กำลังตอบสนองความต้องการทางสังคมของชาวญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ อันได้แก่ ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีเอกลักษณ์ ความต้องการอยู่อย่างสงบไม่ปะทะกับใครตรงๆ ด้วยความคิด ตามลักษณะสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งรูปประโยคตามชนภาษาโดยตรงอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการใหม่นี้ได้ครบถ้วน และเนื่องจากภาษาญี่ปุ่นมีพื้นฐานเรื่องหน่วยภาษาที่แสดงความสามารถซึ่งมักจะอยู่ในรูปภาษาที่ทำให้คลุ่มเครืออยู่แล้ว ทางออกหนึ่งที่เยาวชนญี่ปุ่นคิดว่าจะช่วยสร้างกรอบความประนีประนอมระหว่างผู้ฟังกับผู้พูดได้จึงเป็นการทำให้ประโยคยังมีความคลุ่มเครือมากยิ่งขึ้น

หรือ บางคนก็เห็นว่า การใช้ภาษาคลุ่มเครือเป็นเครื่องแสดงว่าผู้พูดต้องการจะคบกับผู้ฟังในระดับหนึ่งเท่านั้น เป็นการกั้นกรอบไม่ให้ผู้ฟังก้าวล่วงความเป็นส่วนตัวของตน ซึ่งจะทำให้ภาษากลายเป็นสิ่งทำลายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

ความตื่นตัวในเรื่องภาษาคลุ่มเครือดังที่กล่าวมา ทำให้ชาวญี่ปุ่นเริ่มระวังการใช้ภาษาเพิ่มขึ้น มีการโจมตีภาษาของวัยรุ่นที่ใช้ภาษาคลุ่มเครือมากกว่าไม่เหมาะสม หรือแม้แต่บุคคลในระดับสูงเช่น อดีตนายกรัฐมนตรีนะโตะ ที่พูดภาษาคลุ่มเครือในขณะที่กล่าวปราศรัยหัวข้อ「神の国」ก็ถูกโจมตีว่าใช้ภาษาไม่เหมาะสม

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับ ほかし言葉

	รูปแบบ ほかし言葉	สภาพสังคม
1	ใช้เพื่อแสดงความสุภาพ	ความสัมพันธ์ของคนห่างขึ้น แต่ไม่มีกรอบความสุภาพ คนจึงใช้ภาษาสื่อแทนความสุภาพนั้นแตกต่างกันไป
2	ใช้เพื่อลดการปะทะ	ข้อมูลมากขึ้น จึงมีความเสี่ยงสูงหากจะสรุปข้อมูลนั้นทันที และสังคมมีความเป็นส่วนตัวทำให้ผู้พูดต้องระมัดระวังคอยรักษาหน้าผู้ฟัง เมื่อจะออกความเห็นก็ต้องพูดอ้อม ไม่ให้กระทบกระเทือนใจผู้ฟังจนเกิดการพิพาท เวลาถามต้องเปิดทางเลือกให้ผู้ฟัง
3	ใช้เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของตน	มนุษย์ยังต้องการสังคมแต่ต้องมีลักษณะเป็นส่วนตัว จึงเกิดสังคมเล็ก มีการสร้างเอกลักษณ์ในสังคม, การเลียนแบบ
4	ใช้เพื่อทำหน้าที่ในการปฏิสัมพันธ์	ความคลุมเครือเพื่อดึงความสนใจ

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ **ほかし言葉** กับสภาพสังคม

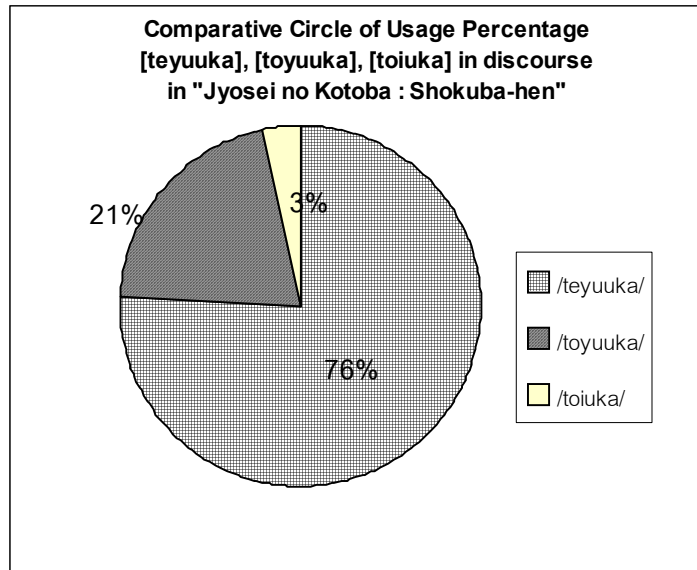
5. ตัวอย่างกรณีศึกษา「てゆらか」(teyuuka)

5.1) กรอบ เหตุในการศึกษากรณีศึกษา「てゆらか」

เนื่องจากการใช้「てゆらか」นั้นแตกต่างไปจากการใช้เดิมและการใช้ในรูปแบบใหม่นี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาคลุ่มเครือ จึงได้ทำการศึกษารูปแบบที่เปลี่ยนไป โดยอาศัยฐานข้อมูลดิบของผู้ใช้ภาษาชาวญี่ปุ่นเป็นข้อมูลหารูปแบบภาษาในปัจจุบัน

5.2) ความหมายและการใช้ของ「てゆらか」

โดยปกติแล้ว「てゆらか」เป็นรูปแปร (variant) ของคำว่า「といわか」แต่จากการศึกษาข้อมูลซึ่งนำมาจาก 2 แหล่งคือ จากทางการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และจากฐานข้อมูล「女性のことば・職場編」พบว่าคำที่คนญี่ปุ่นใช้กันปัจจุบันในภาษาพูด คือคำว่า「てゆらか」ดังแสดงไว้ในตารางเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูล「女性のことば・職場編」ดังต่อไปนี้

นอกจากรูป「てゆうか」แล้วก็ยังมีรูปแปรอื่นๆ ของ「といか」ด้วย เช่น 「とゆうか」、「てか」
ผู้เขียนขออ้างวิธีการใช้「てゆうか」หรือ「といか」ประกอบการอธิบายความหมายตามที่ระบุในหนังสือ「日本語文
型辞典」ดังนี้

- 1) 人や出来事について、「たとえばこんな風にも言える」という気持ちで印象や判断を挿入的に述べるのに用いる。後に、総括的な判断を述べることが多い。

ใช้เล่าเรื่องเกี่ยวกับคนหรือเหตุการณ์โดยใส่อารมณ์หรือการตัดสินใจด้วยความรู้สึกว่า “จะเรียกว่าเช่นนี้ก็ได้อีก”

- (1) この決断は、勇気があるといつか、とにかく凡人にはなかなかできないことだ。
การตัดสินใจนี้จะเรียกว่ามีความกล้าก็ได้แต่ที่แน่ๆ เป็นเรื่องที่คุณธรรมดาทำไม่ได้แน่
- (2) 持っていたお金を全部あげてしまうと、人がいいといつか、びっくりさせられた。
ที่จะให้เงินที่มีอยู่ทั้งหมดคนนี้จะเรียกว่าเป็นคนดีก็ได้แต่ก็ทำเอาฉันตกใจหมด

- 2) 人やできごとについて、その印象や判断などを、思いつくままに並べあげるのに用いる。あとに、総括的などを述べることが多い。

ใช้เล่าเรื่องเกี่ยวกับคนหรือเหตุการณ์โดยนำความรู้สึกหรือการตัดสินใจที่นึกขึ้นได้ยกขึ้นเรียงกัน

- (1) そんなことを言うなんて、無神経といつか、馬鹿といつか、あきれてももいえない。
พูดอย่างนั้น จะเรียกว่าไม่รู้ประสีประสา หรือว่าบ้าบิ่นก็ตามที่คงจะถือว่าเป็นเรื่องเหลวไหลไม่ได้
- (2) 彼女の行動は大胆といつか、無邪気といつか、みんなを困惑させた。
สิ่งที่เจ้าหล่อนทำจะเรียกว่าเป็นภาระ หรือเป็นความรู้เดียวสาก็ตาม แต่ที่รับกวนทุกคนอยู่ดี

(p. 297、日本語文型辞典：2001)

วิธีใช้มีสองวิธี ตำแหน่งแรกใช้ในกรณีต้องการถ่ายทอดความรู้สึกว่า “อาจกล่าวได้ว่า, อาจเรียกได้ว่า, จะเรียกว่า”
และมักจะตามด้วยข้อความที่มีข้อมูลที่ดีกว่า หรือข้อสรุป ในวิธีใช้แบบที่สองมีความหมายว่า “จะถือว่าเป็น...หรือ...ก็ดี ก็ถือ

ว่า.....”⁵ มีข้อมูลตามหลังเป็นข้อมูลสรุปความคล้ายกับวิธีการใช้ในแบบแรก

ข้อสังเกตสำหรับการใช้คือ ผู้พูดจะพูดถึงสิ่งหนึ่งก่อนแล้วเมื่อใช้「といつか」แล้วก็จะได้ข้อสรุปที่ดีกว่า ข้อมูลทั้งสองไม่ได้ขัดแย้งกัน แต่ข้อมูลแรกมักมีความคาดเคลื่อนมากกว่าข้อมูลที่สอง เหมือนกับการเปลี่ยนคำพูด หากเปรียบเทียบกับภาษาไทยก็อาจจะตรงกับประโยค เช่น

“เขาคงเป็นช่างฝีมือมาก่อน แต่ที่แน่ๆ ด้านแกะสลักนี่เขาสุดยอดเลย”

ข้อมูลในประโยคตัวอย่างที่แต่งขึ้นนี้แสดงให้เห็นว่า ความรู้สึกของผู้พูดรู้สึกถึงในความสามารถของ “เขา” และคิดว่า “คงเป็นช่างฝีมือมาก่อน” ซึ่งอาจจะไม่เป็นจริง แล้วก็กลับคำพูดให้มีความเป็นจริงมากขึ้นว่า “แต่ที่แน่ๆ” และปิดประโยคด้วยข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือหรือถูกต้องมากกว่า คือ “ด้านแกะสลักนี่เขาสุดยอดเลย” วิธีการใช้ในลักษณะนี้ตรงกับการใช้「といつか」หรือ「てゆりか」ในภาษาญี่ปุ่นที่ยกมาข้างต้น ในหัวข้อถัดไป เราจะดูรูปแบบและความหมายของ「てゆりか」ที่ใช้ในภาษาพูดทั่วไป

5.3) รูปแบบของ「てゆりか」และรูปแบบแปรในภาษาพูดปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลสืบทั้งจากอินเทอร์เน็ต<<<http://www.yahoo.co.jp>>> และฐานข้อมูลปริจเฉท『女性のことば・職場編』ได้ทำการแบ่งรูปแบบของ「てゆりか」และรูปแบบแปรออกเป็น 3 รูปแบบ

1) ตำแหน่งปรากฏอยู่หลังคำนาม เช่น

【6】 逆ってゆりか、ど、どっちをみたいかによるのよね。 (女性: 1923)

จะว่าตรงข้ามก็ได้ เออ แต่มันก็ขึ้นอยู่กับว่าจะมองจากด้านไหนกระมัง

【7】 広告部ってゆりか、あの、海外の。 (女性: 9224)

แผนกโฆษณาหรือ เอ จะว่าไป ก็แผนกนั้นแหละ ที่ทำด้านต่างประเทศนะ

【8】 クリエイターの集まりとゆりか。<間> (女性: 10484)

จะเรียกว่าเป็นการรวมพวกครีเอเตอร์ก็ได้มั้ง (ไม่แน่ใจ)

【9】 タイ料理は美味しい。トム・ヤムで代表されるスープとゆりか汁物が充実しているのがいいです。 (インター)

อาหารไทยอร่อย อย่างซุ๊ป เอ่อ แกงที่ขึ้นชื่ออย่างต้มยำนะ

2) ตำแหน่งปรากฏอยู่หน้าประโยค เช่น

【10】 いやー、てゆりか、あたし2日(ふつか)休むから、今週。(女性: 7238)

หือ จะว่าไป ฉันนะหยุดสองวันนะ สัปดาห์นี้นะ

【11】 てゆりか、電話ちようだいつってたから、あたしが。(女性: 7282)

เออ แต่นั่นก็บอกไปแล้วนะว่าให้ช่วยโทรศัพท์มา

【12】 てか、まちやってみたんですけど。(インター)

จะว่าไป ก็ดูเหมือนจะตั้งใจทำมากนะ

3) เกิดซ้ำๆ กันหลายครั้ง เช่น⁶

【13】 てゆりか！ てゆりか！！ 殿オー！！！！ もーちよと何！？ (インター)

【14】 「要するに気に入らないという事ですか。」

「てゆりかてゆりかてゆりかてゆりかてゆりか、、、、」(インター)

จากข้อมูลดิบที่ได้ทั้งหมด ได้มีการนำมาแยกตามรูปแบบได้ผลลัพธ์แสดงจำนวนข้อมูลดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลดิบ	จำนวน ประโยค รูปแบบที่ 1	จำนวน ประโยค รูปแบบที่ 2	จำนวน ประโยค รูปแบบที่ 3	รวมทั้งสิ้น
ข้อมูลปริจเฉทจาก 「女性のことば・職場編」	41	20	0	61
ข้อมูลสุ่มสำรวจจากอินเทอร์เน็ต โดยใช้ Web Search (yahoo.co.jp)	6	21	3	30

จากตาราง จะเห็นได้ว่า ฐานข้อมูลปริจเฉทจาก「女性のことば・職場編」จะมีการใช้「てゆわか」แบบที่ 1 มากที่สุด แต่
ว่าเมื่อดูข้อมูลที่สุ่มสำรวจทางอินเทอร์เน็ตแล้ว ข้อมูลรูปแบบที่ 2 จะพบในอินเทอร์เน็ตมากกว่าแบบอื่นๆ เมื่อได้ทำการ
เปรียบเทียบกลุ่มประชากรที่เป็นฐานข้อมูล ก็พบว่าอายุของผู้พูดที่เก็บในฐานข้อมูล「女性のことば・職場編」นั้นอยู่ระหว่าง
25-40 ปี และใช้ทั้งในผู้ชายและผู้หญิง ในขณะที่ข้อมูลที่สุ่มจากอินเทอร์เน็ตนั้นส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่มาจกโซเชียลมีเดียของ
วัยรุ่น และเว็บบอร์ด ด้วยความแตกต่างของแหล่งที่มาของฐานข้อมูลนี้ทำให้เราพอจะเห็นแนวโน้มว่า ความนิยมใช้「てゆ
わか」ประเภทที่ 2 มีมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น

หากเปรียบเทียบความหมายและรูปแบบวิธีใช้ของ「とてわか」ที่มีแต่ดั้งเดิมซึ่งตรงกับรูปแบบที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีอัตรา
การใช้รูปแบบที่ 1 น้อยกว่ารูปแบบที่ 2 ในหมู่วัยรุ่น เท่าที่ทำการสำรวจ ยังไม่มีระบุวิธีใช้รูปแบบที่ 2 นี้ในพจนานุกรมหรือ
เอกสารเล่มใด

ต่อไปจะขอกล่าวถึงรายละเอียดของรูปแบบทั้ง 3 รูป ความหมายและวิธีใช้ของ「てゆわか」และรูปแบบ

1) ตำแหน่งปรากฏอยู่หลังคำนาม

รูปแบบนี้เป็นวิธีการใช้ดั้งเดิมของ「てゆわか」คือ ตำแหน่งอยู่หลังคำนามและจะมีคำหรือประโยคตามหลัง
มาอีก ซึ่งประโยคหลังนี้จะมีความหมายที่สมบูรณ์หรือเป็นข้อสรุปที่ดีกว่า ยกตัวอย่างเช่น ในประโยคตัวอย่างที่

【10】 ที่แรกผู้พูดพูดถึงอาหารไทยแล้วก็ยกตัวอย่างต้มยำซึ่งผู้พูดเรียกว่าเป็นซุ๊ป (スープ) แต่เมื่อคิดดูแล้วซุ๊ปน่าจะ
หมายถึงแกงจืด แต่ต้มยำนั้นมิรสเผ็ด จึงไม่น่าจะเรียกว่าซุ๊ป จึงเปลี่ยนคำเรียกเป็นแกง (汁物) แทน

【15】 では、おやすみなさ～い。てゆわか、まだ寝ないけどね。(インター)

งั้น ราตรีสวัสดิ์นะ เออ แต่จะว่าไป งั้นก็ยังไม่นอนหรอกนะ

ตัวอย่างที่ 16 เป็นตัวอย่างประโยคที่ผู้พูดได้เขียนประโยคแรกจบแล้วแต่อยากจะเปลี่ยนข้อมูลเนื่องจาก
กลัวว่าผู้อ่านจะเข้าใจผิดว่าจะเข้านอนแล้ว จึงใช้「てゆわか」เป็นคำเชื่อมและพูดเสียใหม่ว่า “แต่ว่ายังไม่เข้านอน
หรอกนะ”

2) ตำแหน่งปรากฏอยู่หน้าประโยค เช่น

ประโยคขึ้นต้นด้วยคำว่า 「てゆわ」โดยไม่มีข้อมูลนำหน้าเพื่อแสดงให้เห็นว่าข้อมูลแรกที่คิดคืออะไร รูปแบบการพูดขึ้นมอลอยๆ เหมือนกับเป็นคำอุทานแสดงการเรียกร้องความสนใจ มีวิธีการใช้เหมือน「あのね」และ「なんかさあ」ไม่มีความหมายเฉพาะตัว แต่มีความสำคัญในด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บางคนให้ข้อคิดเห็นว่าจะแสดงเพื่อให้เห็นว่าผู้พูดได้กลั่นกรองความคิดแล้ว และคิดว่าประโยคที่จะพูดต่อไปนี่ดีที่สุด จึงพูดออกมา ผู้เขียนขอให้ข้อสังเกตว่ามีลักษณะคล้ายกับการพูดว่า “จะว่าไป...” ในภาษาไทย ซึ่งถ้าไม่มีประโยคหรือเนื้อความที่กล่าวมาก่อน ผู้ฟังจะไม่สามารถเข้าใจได้ว่าข้อมูลที่พูดนี้อ้างอิงกับอะไร

3)) เกิดซ้ำๆ กันหลายครั้ง เช่น

รูปแบบนี้ไม่มีระบุไว้ในตำราเช่นกัน เป็นการใช้ 「てゆわ」ซ้ำกันหลายๆ ครั้ง ไม่มีความหมายที่แน่นอน อาจหมายถึงสภาพที่กำลังใช้ความคิดเพื่อที่จะหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดออกมา การใช้คำเช่นนี้เป็นการแสดงให้เห็น ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดได้พยายามเต็มที่ที่จะคิด แต่ยังไม่หาคำตอบออกมา อาจมองเป็นรูปแบบของการกลบเกลื่อนการไม่ตัดสินใจอย่างเด็ดขาดของผู้พูดก็เป็นได้ เนื่องจากวิธีการใช้เช่นนี้มีน้อย และพบเพียง 3 ประโยคเท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะตัดสินความหมายหรือวิธีใช้ได้อย่างแน่ชัด จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มต่อไป โนะคะวะเสนอว่าการพูดซ้ำกันหลายๆ ครั้ง ผู้พูดอาจจะต้องการที่จะเน้นความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นได้

6. สรุป

จากเนื้อหาที่ได้กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับภาษาคลุ่มเครือ「はかし言葉」ได้ชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภาษาอย่างหนึ่งในภาษาญี่ปุ่นที่มีความสำคัญและกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบัน การใช้ภาษาคลุ่มเครือในปัจจุบันล้วนมีสาเหตุ ทั้งจากลักษณะพิเศษของภาษาญี่ปุ่นเอง ที่นิยมที่จะใช้คำคลุ่มเครือเพื่อแสดงความสุภาพและแนวคิด「ウチ・ソト」 อีกทั้งสังคมที่พัฒนาขึ้นก็มีส่วนทำให้ค่านิยมของสังคมเปลี่ยนแปลง ชาวญี่ปุ่นต้องบริโภคข่าวสารมากขึ้น เมื่อบริโภคข่าวสารไม่พอเพียงก็เกิดความไม่แน่ใจในข้อมูล นอกจากนี้ยังมีความคิดที่ต้องการโลกส่วนตัว และ/หรือ การไม่ก้าวท้าวโลกของผู้อื่นทำให้แสดงผลออกมาในรูปของภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาต้นแบบเดิม เนื่องจากปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่เล็งต่อความล่มสลายในระบบการสื่อสารของภาษาญี่ปุ่น นักภาษาชาวญี่ปุ่นทั้งหลายจึงพยายามที่จะโต้แย้งรูปแบบภาษานี้ว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง หรือเป็น “ภาษาวิบัติ” เพื่อให้ภาษาญี่ปุ่นยังคงรูปแบบขนบเดิมๆ ไว้

และจากตัวอย่างกรณีศึกษา「てゆわ」ก็ช่วยให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษาชัดมากขึ้น ซึ่งในกรณีของ「てゆわ」เป็นการเปลี่ยนแปลงโดย มีการใช้และรูปความหมายที่เพิ่มขึ้น และมีความนิยมตามลำดับ รูปแบบปกติถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นรูปภาษาที่ไม่มีความหมายชัดเจน คลุ่มเครือ ภาวะตกแก่ผู้ฟังเพราะไม่เข้าใจในสารนั้นชัดเจน

คำถามหนึ่งที่ได้จากการทำวิจัย คือ「はかし言葉」สามารถเกิดในภาษาไทยได้หรือไม่ ตามความเห็นของผู้ทำวิจัยพบว่า ในภาษาไทยมีรูปประโยคที่มีลักษณะคล้ายคำสร้อยอยู่ไม่น้อย แต่คนไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือมองการใช้คำเหล่านั้นว่าจะนำไปปัญหาทำให้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะภาษาไทยมีการแสดงความสุภาพโดยการเปลี่ยนคำ คือ เปลี่ยนจากคำโดดที่เป็นคำไทยแท้เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาเพื่อนบ้าน เช่น เขมร สันสกฤต เป็นต้น หรือโดยการเติมคำแสดงความสุภาพ

เช่น คำลงท้าย ครับ ค่ะ เสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีการสร้างความคลุมเครือเพื่อแสดงความสุภาพอย่างในภาษาญี่ปุ่น ดังนั้น จึงไม่มักจะเกิดปรากฏการณ์ทางภาษาแบบนี้ในภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงทางภาษา「ぼかし言葉」ยังคงมีต่อไป และกรมวัฒนธรรมก็ยังคงให้ความสำคัญและเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงทางภาษานี้อยู่ด้วย แม้ว่าในปัจจุบัน การประกาศผลการใช้ภาษาประจำชาติของกรมวัฒนธรรมจะช่วยทำให้ชาวญี่ปุ่นตื่นตัวต่อปัญหานี้แล้วก็ตาม เรายังคงไม่ทราบว่าแนวโน้มของปรากฏการณ์นี้จะรุนแรงขึ้นมากกว่าเดิม หรือผ่อนคลายลง หากมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้ก็จะเข้าไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานทั้งในตำราและสื่อการสอนต่างๆ ที่จะผลิตออกมาในอนาคต ในฐานะผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติก็อาจจะได้เรียนรู้ปรากฏการณ์นี้ในฐานะรูปไวยากรณ์หนึ่งก็เป็นได้

บรรณานุกรม

砂川有里子、et al.(2001)『日本語文型辞典』くろしお出版。

文化庁(2000)『平成 11 年度 国語に関する世論調査[平成 12 年 1 月調査]一言葉遣い・国際化時代の日本語一』大蔵省印刷局。

堀内克明(2001)「若者用語の解説」『現代用語の基礎知識 2001』自由国民社。

村田美穂子(1994)「ぼかし表現の新方向」『国文学解釈と鑑賞』Vol.59(7)、p. 119-126。

Brown, Penelope and Levinson, Stephen C. (1994) Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge University Press.

แหล่งข้อมูลศึกษาวิจัย

1)คำย่อที่ใช้แสดงแหล่งข้อมูล :

女性 =『女性のことば・職場編』

インター =インターネット<<<http://www.yahoo.co.jp>>>

村田 =村田美穂子(1994)「ぼかし表現の新方向」

堀内 =堀内克明(2001)「若者用語の解説」

文化庁 =文化庁(2000)『平成 11 年度 国語に関する世論調査[平成 12 年 1 月調査]一言葉遣い・国際化時代の日本語一』

2)ฐานข้อมูลดิบ

現代日本語研究会(編)、『女性のことば・職場編』、ひつじ書房、1997、「自然談話データフロッピーディスク」全文
เว็บไซต์ที่ค้นหาจาก Web Search <<<http://www.yahoo.co.jp>>> :

<http://nc.nikkeibp.co.jp/jp/2000/qanda.html>

<http://ww51.tiki.ne.jp/~abee/234.htm> (ตัวอย่างที่ 【9】)

<http://www2s.biglobe.ne.jp/~kew/NGyasukichiSP42.html>

<http://www.pobox.org.sg/home/hiyori13/friday.html>

<http://www02.so-net.ne.jp/~nac/cw/nakata/nakata01.html>

<http://www.zannenempire.com/weapons/>

<http://homepage2.nifty.com/snufkin/teyuka.html> (ตัวอย่างที่ 【14】)

<http://member.nifty.ne.jp/ftake/kudouki5.htm>

http://www.weing.co.jp/column/200009/column_200009_2.htm

http://www.bb.wakwak.com/~shinpei/youka/photo/2000_02.htm
http://tokyo.cool.ne.jp/000_18/butubutu0010.html
<http://www.din.or.jp/~f-inu/free0102.htm>
<http://www3.ocn.ne.jp/~hashiken/ap9902.htm>
<http://203.174.72.111/kaede43/diary%202.htm>
<http://www.kcn.ne.jp/~inuinu/tea/tpre.html>
<http://homepage2.nifty.com/segaha/spice197/talk1.htm>
<http://www.powertoday.com/cgi-bin/nari/nari?0002>
http://www2.pure.cc/~una2000/p_diary.cgi/
<http://hiyonobu.hoops.ne.jp/ws00/ws0040.html> (ตัวอย่างที่ 【13】 , 【15】)
<http://www.ksky.ne.jp/~tsutomut/tomm/hospital2/000405.htm>
<http://betraye.hypermart.net/diary8.htm> (ตัวอย่างที่ 【12】)

เชิงอรรถ

¹ อ่างในบรรณานุกรมแล้ว

² ในงานเขียนของมูระตะซึ่งจะกล่าวต่อไปใช้คำว่า“ปะทะ” ในภาษาญี่ปุ่นว่า “摩擦”(masatsu)

³ อ่างไว้ในบรรณานุกรม

⁴ ส่วนความรู้สึกนี้ คือส่วนที่เรียกว่า Interpersonal เป็นกลไกหนึ่งในระบบภาษาที่เกิดขึ้นพร้อมกับการแสดงข้อมูล (Ideational) ตามแนวคิดของ Halliday ซึ่งมักจะ แสดงออกมาในรูปประเภททางไวยากรณ์ (grammatical categories) ของภาษานั้นๆ เช่น มาลา (Modality) เป็นต้น

⁵ วิธีการใช้ในแบบที่สองที่ระบุในหนังสือเล่มดังกล่าว มีลักษณะคล้ายกับรูปประโยคอื่นๆ เช่น 「～やら～やら」、「～であれ～であれ」、「～にしろ～にしろ」、「～なり～なり」 เป็นต้น

⁶ ประโยคตัวอย่างในหัวข้อนี้ ไม่สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ เนื่องจากผู้วิจัยและผู้บอกภาษาชาวญี่ปุ่นไม่เข้าใจความหมายของปริศนาที่ค้นหามา เนื่องจากวิธีการพูดเช่นนี้ อาจเข้าใจเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นญี่ปุ่นเท่านั้น และข้อความแวดล้อมอื่นๆ ก็มีน้อยมากจนไม่สามารถคาดเดาความต้องการของผู้พูดได้ จึงของดิใส่คำแปล

⁷ โนะตะ อิซะมิ, คำบรรยายรายวิชา วิธีวิทยาการวิจัย (2223620) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาคการศึกษา
ต้น ค.ศ.2001.